

18.Ders (26.12.1988 tarihli ders notu)

Dersin amacı:

1. İkil (tesniye) kelimelerin kullanımı
2. ف harfinin sebep bildirmek için kullanımı

فِي إِدَارَةِ الْكُلِّيَّةِ
Fî idâratî'l-kulliyyeti
Fakülte idaresinde

يَاوُوز

أَتَدْرِى يَا أَوْرْخَانُ هَلْ هَتَّانِ الْفَتَّاتَانِ طَالِبَتَانِ؟
E tedrî yâ Orhan hel hâtâni'l-fetâtâni tâlibetâni?
Bu iki kız öğrenci midir Orhan, biliyor musun?

أَوْرْخَانُ

رَأَيْتُهُمَا هُنَا دَوْمًا إِلَى الْآنَ
Raeytuhumâ hunâ devmen ile'l-ân.
Şimdiye kadar onları hep burada gördüm.

وَلَكِنْ لَا أَدْرِي هَلْ هُمَا طَالِبَتَانِ.

Velâkin lâ edrî hel humâ tâlibetâni

Fakat öğrenci olup olmadıklarını bilmiyorum.

رُبَّمَا هُمَا مُوَظَّفَتَانِ فِي إِدَارَةِ الْكُلِّيَّةِ

Rubbemâ humâ muvazzafatâni fî idâratî'l-kulliyyeti

Belki de fakülte idaresinde memurdurlar.

عَبْدُ اللَّهِ Abdullah

لَا. فَرَأَيْتُهُمَا فِي قَاعَةِ أَثْنَاءِ دَرَسٍ أَوَّلِ أَمْسٍ

La. Raeytuhumâ fî kâatin esnâe dersin evvele emsi.

Hayır. Zira onları evvelki gün amfide ders esnasında gördüm.

Not: İki cümle arasında söylenmeyen bir “çünkü” varsa araya noktalı virgül yerine (فَ) konur.

Ör: Hayır onlar öğrenci (çünkü) onları amfide gördüm.

(Abdullah’ın konuşmasındaki kırmızı fe فَ harfine dikkat edin)

*****

Kural:

İsimlerin sonuna gelen (-âni نِ ا) eki, ikil isim elde etmek için kullanılır.

Ör:

Bir kalem (eril kelime)	Kalem	قَلَمٌ
İki kalem (eril kelime)	Kalemâni	قَلَمَانٍ
Bir bahçe (Dişil kelime)	Hadîka	حَدِيقَةٌ
İki bahçe (Dişil kelime)	Hadîkatâni	حَدِيقَتَانِ

مَا هَذَا؟
Mâ hâzâ?
Bu nedir?

هَذَا <u>بَابُ الْبَيْتِ</u> İsim tamlaması
Hâzâ bâbu'l-beyti.
Bu, evin kapısıdır.

مَا هَاتَانِ؟
Mâ hâtâni?
Bu ikisi nedir? (İki dişil řey soruluyor)

Not: İkil kelimeler, bir başka isimle tamlama yapıp, tamlamanın ilk kelimesi olurlarsa, sonlarındaki nun harfi düşer.

İki pencere (ikil kelime)	Nâfîzetâni	نَافِذَتَانِ
هَاتَانِ نَافِذَتَانِ الْبَيْتِ İsim tamlaması, nun düşmüş		
Hâtâni nâfîzeta'l-beyti		
Bu ikisi, evin pencereleridir.		

أَيْنَ النَّافِذَتَانِ؟
Eyne'n-nâfîzetâni?
Pencereler nerede? (İki pencere)

Not: Arapçadaki ikil kelimelerin Türkçe'ye çoğul olarak çevrilmesi daha doğru olur. "Hocanın iki kitabı" denmez, çünkü Türkçe'de ikilik kavramı yoktur. "Hocanın kitapları" deriz.

*****

Arapça’da, vücutta çift olarak bulunan uzuvlar gramerce dişil sayılır.

Ör: (el, göz, kulak,)

عَيْنُ زَيْنَبَ
Aynu Zeyneb
Zeynep’in (bir) gözü

Dişil ikil kelimeleri göstermek için (Bu ikisi: hâtâni هَتَانِ) kullanılır. Dişi sayılan göz için bu işaret isminin kullanıldığına dikkat edin. İsim tamlamasına giren (İki göz: Aynâni) kelimesinin nun’unun düşmesine dikkat edin.

İki göz	Aynâni	عَيْنَانِ
عَيْنَا زَيْنَبَ	هَتَانِ	
İsim tamlaması , nun düşmüş	Dişil ikil işaret ismi	
Hâtâni aynâ Zeyneb		
Bu ikisi, Zeynep’in gözüdür.		

İki kulak	Uzunâni	أُذْنَانِ
أُذْنَا زَيْنَبَ	هَتَانِ	
İsim tamlaması, nun düşmüş	Dişil ikil işaret ismi	
Hâtâni uzunâ Zeyneb		
Bu ikisi, Zeynep’in kulağıdır.		

İki el	Yedâni	يَدَانِ
يَدَا <u>زَيْنَبْ</u> İsim tamlaması, nun düşmüş	هَتَانِ Dişil ikil işaret ismi	
Hâtâni yedâ Zeyneb		
Bu ikisi, Zeynep'in elidir.		

*****

Orhan görüyor	Yerâ Orhan	يَرَى أَوْرْخَانُ
Zeynep görüyor	Terâ Zeyneb	تَرَى زَيْنَبُ

Sen görüyorsun (Bunu karşımızdaki erkeğe diyoruz)	Terâ	تَرَى
Sen görüyorsun (Bunu karşımızdaki kadına diyoruz)	Terayne	تَرَيْنَ

Tamlamanın ilk kelimesi olan ikil kelime, cümlede özne değil, nesne veya tümleç pozisyonundaysa ikil **elifi**, **ye** harfine döner. 3. Satıra dikkat edin.

İki kitap	Kitâbâni	كِتَابَانِ
Öğretmenin iki kitabı	Kitâbâ'l-muderrisi	كِتَابَا الْمُدَرِّسِ
Öğretmenin iki kitabını	Kitabe'yi'l-muderrisi	كِتَابَيْ الْمُدَرِّسِ

تَرَى يَا أُورْخَانُ كِتَابِي الْمُدَّرْسِ عَلَى الطَّوْلَةِ

Terâ yâ Orhân kitâbeyi'l-muderrisi ale't-tâvileti

Orhan, öğretmenin kitaplarını (iki kitabı) masanın üstünde görüyorsun

Öğretmenin iki kitabında

Fî kitâbeyi'l-muderrisi

فِي كِتَابِي الْمُدَّرْسِ

رَأَيْتُ هَذَا فِي كِتَابِي الْمُدَّرْسِ

Raeytu hâzâ fî kitâbeyi'l-muderrisi

Bunu, öğretmenin kitaplarında (iki kitabında) gördüm.

Kaynak: İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

Haziran - 2011

araphocam@yahoo.com

Tüm dosyalar için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>